

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: Grațian Capătă.

Bine-ai venit!

Dăscălimea română din Sălaj, grupată în jurul acestei modeste reviste, azi când venerabila noastră societate culturală de dincoace de Carpați, Astra, descinde în capitala județului nostru să arate ce a muncit, să-și desăvârșească și precizeze programul de muncă viitoare, să arate cum trebuiesc eternizate faptele mărețe din trecut și să ne dea pilde și îndrumări, plini de bucurie venim și-i zicem: Bine-ai venit! Bucuria noastră este întreită. Ne bucurăm și-i suntem recunoscători că ne-a procurat fericirea să ascultăm pe pitoreștile noastre plaiuri expunerea străduințelor depuse pentru ridicarea neamului și prosperarea țării. Ne bucurăm maideparte și-i suntem recunoscători că a ridicat și pe teritoriul județului nostru un monument istoric, eternizând și prin semn vizibil amintirea iscusinței și vitejiei românești de acum 325 de ani, amintirea biruinței de pe dealurile Guruslăului, câștigată de marele voivod Mihai Viteazul și bravii săi ostași. În fine, ca unii cari aparținem aceloră ce au angajat datoria de a lumina poporul, a-i arăta căile și mijloacele de propășire, a sădi și cultiva iubirea de neam și țară, a cultiva tot ce-i românesc bun, nobil și frumos și a

propaga armonia, cultul muncii și cultura, ne bucurăm și-i suntem recunoscători că descinzând pe plaiurile județului nostru, vine să propage toate acestea ușurându-ne munca și făcând ca sămânța ce vom arunca să găsească un pământ mai fertil.

Menirea Astrei și chiemarea dăscălimii sunt aceleași. Drumurile noastre au aceeași țință, urmărim același ideal, deci sprijinul reciproc e natural, e o necesitate și pentru una și pentru alta. Dovadă este trecutul și prezentul. Atât în trecut cât și în prezent dăscălimia a muncit după puterile ei, pentru și în cadrele Astrei, iar Astra s'a nizuît să ușureze munca dăscălimii și să o ajute. Sperăm că acest sprijin se va menține și în viitor. Ba ne place a crede, că cu cât se va pătrunde și una și alta de însemnătatea sprijinului reciproc, cu atât acesta va fi mai intensiv și se vor apropia și una și alta mai îngrabă de idealul ce urmăresc.

Noi dăscălimia din ce în ce suntem mai pătrunși de însemnătatea și sprijinul moral al venerabilei noastre societăți și ne nizuim a o sprijini din ce în ce mai mult. Acelaș lucru îl observăm și din partea instituției cu aceeași menire măreață ca a noastră.

Să ne învrednicească Atotputernicul a vedea Astra și dăscălimia ca pe doi frați buni muncind și sprijinindu-se una pe alta spre fericirea lor și a neamului.

Redacția.

Preocupări.

La începutul noului an școlar.

După o vacanță recreatoare de două luni, iarăși ne vedem în pragul unui nou an școlar, în cursul căruia cu puteri noi și oțelite trebuie să ne punem pe lucru și să continuăm opera măreață de a educa și instrui tinerile vlastăre ale neamului nostru, cari ni se vor încredința. Suntem iarăși la postul nostru, unde trebuie să fim sentinele treze și neadurmite, sentinele, cari nu numai veghiază asupra celor mai mari interese morale și culturale, ci luptă pentru alungarea întunecului și răspândirea luminii, delăturarea neștiinței și lățirea științei, nizuind către cel mai înalt ideal: deșteptarea și luminarea poporului nostru, de cari depinde bunăstarea lui morală și materială. Acesta este idealul măreț către care trebuie să ne îndreptăm pașii și în cursul acestui an școlar. Este grea, nespus de grea și obositoare calea, ce duce la el dar să nu uităm, că voința de fier și priceperea toate le poate învinge și că, cu cât sunt mai mari obstacolele, cu atât va fi mai mare și vrednicia dacă îl vom putea ajunge, ori cel puțin și numai atinge.

Ca să putem înlăptui acest ideal, pe care nici un moment nu-i permis să-l pierdem din vedere, se cere muncă, muncă și iarăși muncă, la care trebuie să ne angajem toate forțele trupești și sufletești. O muncă sistematică și conștientă trebuie să depunem în educarea și instruirea copișilor de sub grija și conducerea noastră, ca să putem crește din ei oameni religioși și morali; cetățeni buni și devotați, înarmați cu toate cunoștințele necesare pentru viață; oameni conștii, cari își cunosc drepturile și își știu împlini cu demnitate toate datorințele.

Acum mai mult decât ori când trebuie să muncim cu cea mai mare dragoste și râvnă în acest ogor, deoarece nu mai servim interese streine, ca și în trecut, ci exclusiv cele mai înalte interese ale neamului nostru. Dacă în trecut se puteau aduce ca argumente de scuze asupriri și pedeci, pentru anumite stări

înapoiate, astăzi nu se mai poate face. Au dispărut, înlocuindu-se cu libertate deplină și sprijin din toate părțile. Dacă situația s'a îndreptat, este natural, ca și acțiunea și efectele ei să fie altele, mai bune. Altfel am da cele mai triste dovezi de înecapabilitate.

* * *

Activitatea noastră de învățători populari nu se poate mărgini numai între cei patru pereți ai clasei, ci ea trebuie să se estindă și afară de școală. Nu este de ajuns să lucrăm numai în școală, pentru că în acest caz am îndeplinit numai o parte din muncă. Trebuie să ne ocupăm și cu poporul adult tot atât de mult, ca și cu micul popor din școală, deoarece și acela are lipsă și încă mare lipsă de învățătură, de care mulți ori n'au avut parte, ori și dacă s'au împărtășit la timpul său, în urma greului vieții, puțină cunoștință de carte le-a mai rămas. Dar și atunci când toți ar fi avut parte de învățătură, din care n'ar fi uitat nimic încă trebuie să-i ținem în curent cu diferitele înșiriri și invențiuni, cari neurmat se ivesc pe toate terenele vieții, ca să le cunoască și să se știe folosi de ele. Câte daune n-a suferit poporul nostru pe urma acestei ignoranțe.

Cele mai potrivite mijloace pentru luminarea și deșteptarea poporului dela sate sunt: cersurile culturale, cari în județul nostru au dezvoltat o frumoasă activitate; cursurile de adulți (pentru poporul adult și nu pentru copii) cu conferințe, sfaturi din toate domeniile; casele de citire cu biblioteci și ziare; corurile; reprezentațiile teatrale etc. Toate acestea s'ar putea face în Dumineci, sărbători și în cursul serilor lungi de iarnă, când țăranul nostru nu are nici o ocupație, ci bate cârciumele, prăpădindu-și bună parte din câștigul de peste vară ori făcând datorii. La acestea perderi se mai adaugă și cele morale și sanitare, de cari în mare parte s'ar putea scuti în modul indicat mai sus.

Sub influința permanentă a mijloacelor arătate și-ar însuși o cultură generală și cunoștințe folositoare din domeniul ocupațiilor lui; s'ar cultiva voia de citit și dragostea către portul și obiceiurile strămoșești; ar învăța un limbajiu mai frumos, literar; ar fi scutit de multe ispite demoralizatoare etc. Rezultatele frumoase, ce s'ar putea obține pe aceasta cale, ar deter-

mina într'o direcțiune sănătoasă viața sătenilor noștri, aproape în toate părțile dorciei de învățatură.

Executarea acestui program pe lângă muncă mai reclamă tot atât de multă pricepere, ca să-l putem face accesibil și îndrăgi cu sătenii, cari la început întreaga acțiunea vor privi-o ca de obicei cu neîncredere, dar lucrând consecvent și cu dragoste de cauză, încetul cu încetul neîncrederea va dispărea luându-i locul interesarea, oare alimentându-se înțelepțește va crește continuu. Să nu ne pierdem voia dacă nu vom obține dela început rezultatul dorit. Vom încerca mereu și azi și mâine, până când vom înfrânge nepăsarea și atunci am câștigat lupta.

Acțiunile mari reclamă muncă intensivă împreună cu multă trudă și osteneală, fără de cari nu se poate realiza progres.

Acestea să ne servească ca orientare în activitatea, ce vom desfășura pe terenul școlar și cultural în cursul noului an școlar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj *J. Mango.*

Cine poate pune în spiritul popoarelor gloria, răbdarea la lucru, mărirea națiunii și iubirea de patrie, poate să se laude că a găsit constituția de stat cea mai nemerită pentru a produce oameni mari. Fără îndoială, oamenii mari fac puterea unui imperiu. Natura face să se nască în toate țările spirite înalte și curagiu, dar trebuie ajutată ea să le formeze. Ceea ce le formează, ceea ce le desăvârșește sunt sentimentele puternice și impulsunile nobile cari se răspândesc în toate spiritele și trec pe nesimțite dela unul la altul.

Bossuet.

Activitatea este sângele vieții morale; dacă ea este întreruptă, inima încetează de a bate și viața devine o lăncezire nedeamnă de numele viață și se coboară la gradul unei vegetațiuni ordinare.

Balbo.

Astra ca educator.

Puține din societățile noastre culturale se pot mândri cu un trecut așa de rodnic ca Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș numită și Astra. Plămădită — cum spunea zelosul ei președinte, regretatul Andreiu Bârseanu cu ocaziunea jubileului de 50 de ani a acestei societăți — într'un timp de apăsare politică, când popoarele Monarchiei Austro-ungare, aruncate la pământ de puterea baionetelor, tânjau sub domnia unui absolutism aspru, dar deopotrivă pentru toți în asprimea sa, reoglindește în trecutul său întreaga evoluție a poporului nostru de pe aceste plaiuri, la a cărei evoluție, putem adăuga cu conștiința liniștită, a contribuit în o măsură foarte însemnată.

Asociațiunea după cum arată și titlul ei urmărește dezvoltarea literaturii naționale și ridicarea culturală a poporului. La început preocuparea de căpetenie a conducătorilor Asociațiunii era concentrarea forțelor intelectuale, cari luminau răsleț. Aceasta, dată fiind conștiința națională dezvoltată a intelectualilor, isbutește dela început. Toate forțele intelectuale din aceste provincii se grupează în jurul Astei și se nizuiesc ca prin conferințe să trateze din când în când anumite probleme lingvistice, literare, istorice, pedagogice și științifice pe cari le înfățișează publicului cu ocaziunea adunărilor generale.

Pornirea aceasta a intelectualilor grupați în jurul Astei fiind întunecată de direcția inaugurată de Junimea dela Iași în frunte cu Titu Maiorescu, Astra se gândește să lucreze pe terenul ridicării culturale a poporului. Pe lângă activitatea literară-științifică începe a se ocupa cu instruirea masselor. Iniințează despărțăminte în cadrul cărora se țin prelegeri și conferințe pentru popor. Acestea conferințe și prelegeri se generalizează și devin din ce în ce mai numeroase. Astra străbate

ducând lumină, sfaturi bune și îndemnuri și în celea mai ascunse sate. Cărturarii români: profesori, medici, preoți, învățători și alții, emulează în a-și da concursul pentru luminarea și povățuirea poporului în cadrul Astrei. Sunt regiuni în cari în ultimul timp, aproape nu este comună unde să nu descindă Astra prin reprezentanții săi anual barămi odată. Propaganda culturală a Astrei nu se mărginește la graiul viu. Ea tipărește și distribue sătenilor membri și cărți distractive și folositoare și înființează biblioteci populare. Apoi când observă că mulți dintre sătenii neștiutori de carte manifestează atragere și dragoste față de învățătură, organizează cu concursul învățătorilor și a preoților cursuri de adulți la cari cei neștiutori de carte sunt învățați să scrie și să citească. Mai mult, când observă, că prin prelegeri și conferințe terenul e pregătit pentru începerea organizării vieții economice, prin conferențiarul cooperativ cu concursul intelectualilor dela sate pornește înființarea de băuci populare și de cooperative de consum și valorizare.

Paralel cu acțiunea pentru ridicarea nivelului cultural și îmbunătățirea economică a poporului grupează și rândurile intelectualilor. Înființează Secțiunile literare-științifice în cadrul cărora grupează bărbații activi și cu dragoste față de cultura națională, cu menirea să lucreze pentru dezvoltarea literaturii și a culturii. Prin Secțiunile literare-științifice urmărea crearea unei cooperative academice. A observat însă că aceasta trece peste puterile și mijloacele de cari dispune și a statorit ca Secțiunile numai să dea mână de ajutor academiilor și corporațiilor științifice-literare prin popularizarea științelor și a literaturii. Aceasta popularizare lăsată însă numai în grija membrilor Secțiunilor prea puțin pentru o răspândire mai intensă, ar fi fost prea lentă, de aceea în urmă a început a reorganiza Secțiunile după profesioniști cu scopul ca unii dintre profesioniști — cei capabili — să facă cercetări științifice, alții să o popularizeze și alții să se ocupe cu organizarea. Astfel a lucrat Asociațiunea pentru închiegarea și gruparea intelectualilor atunci când ea era cea mai puternică orga-

nizație a noastră aici în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș.

Alături de acestea două mari câmpuri de activitate Asociațiunea mai îmbrățișează și rezolvirea altor probleme în legătură cu dezvoltarea culturală a noastră a Românilor de pe plaiurile provinciilor amintite. Pentru a favoriza ridicarea unei pleiade din ce în ce mai numeroasă de intelectuali binepregătiți, încă dela începutul înființării, distribue burse tinerilor talentați ca să-și poată face studiile. Sute de mii jertfește pentru acest scop din mijloacele ei modeste. Apoi pentru a ajuta dezvoltarea clasei industriașilor asemenea jertfește din modestele sale mijloace materiale zeci de mii dând ajutoare ucenicilor de meserii. Nu-i scapă din vedere nici instrucția și educația femeii române. Patrunsă de rolul și însemnătatea femeii, pentru a ajuta creșterea de femei demne care să poată aprecia vocațiunea bărbaților trecuți prin „cursuri școlastice“ și să le poată da o educație națională, înființează Școala civilă de fete cu internat. Opera de ajutorare în creșterea femeii române o întregeste mai târziu prin înființarea Școalei de menaj unde se da educație în vederea menirii de gospodină a femeii. Maideparte pentru a păstra și a contribui la răspândirea comorilor de artă națională ale poporului nostru dela sate precum și a obiectelor cari au o legătură cu viața noastră națională, înființează un Muzeu național. Pentru protejarea literaturii a luat asupra sa editarea mai multor scrieri. Dintre publicațiile acestea ale Astei cea mai însemnată este „Enciclopedia Română“ prima încercare pe terenul literaturii române enciclopedice, menită a populariza științele și a lăți cunoștințele folositoare în sânul poporului nostru.

Astfel se prezintă schița sumară a activității Asociațiunii. Ea încearcă și izbutește în o măsură destul de însemnată să concentreze publicul nostru românesc la muncă comună și să-i deștepte încrederea în puterile proprii. A făcut ca Români din diferitele părți să se cunoască și să se stimeze unii pe alții. Ne-a învățat să ne prețuim și să ne cultivăm limba. A răspândit

cultura în masele largi ale poporului. S'a îngrijit de creșterea păturii intelectuale și a clasei industriașilor. A început să organizeze viața economică a poporului dela sate. Dar mai presus de toate ne a deprins a ne simți cu toții fi ai aceluiași popor și a hrăni același ideal: asigurarea existenței și întărirea materială morală și culturală a neamului din care facem parte.

Iată în câteva linii educația făcută de Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român. Educație însemnată dacă ne gândim că a contribuit în o măsură mare la pregătirea spiritelor și a aptitudinilor ce s'au validat cu ocaziunea istoricelor zile ale unirii noastre a Românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș cu frații din regatul Iber.

Chiar dacă Asociațiunea nu ar fi obținut alte rezultate mai concrete, totuși din punctul de vedere amintit mai pe urmă merită toată stima, recunoștința și sprijinul tuturor Românilor.

G. Capătă.

Didactice.

Științele Naturale.

Observațiuni critice de didactică specială.

Nu știu ce mă face să mă îndoiesc încă de modul cum se înțelege spiritul Școlii active când cea mai reală dintre științe — Științele Naturale — nu pot fi tratate în fața copiilor fără ca să se lipsească propunătorul de prejudecăți sau de rutina exercițiului.

Nicării ca în acest domeniu nu există o mai mare lărgime în ceea ce privește întuirea cunoștințelor și nici într'o știință percepțiunea nu poate fi mai temeinică și mai eficace ca atare pentru dezvoltarea spiritului de observație și educație a atențiunii; dar mai ales nici o știință nu ne oferă atâtea motive pentru apercepțiunea să se poată face sistematic și fără echivocuri.

Cu toate acestea lecțiunile de șt. naturale se predau încă atât de fără metodă și atât de rigid încât te întrebi, asistând la o asemenea lecțiune, dacă nu cumva stelele de pe cer au luat locul vegetației și faunei pământului, iar acestea s'au ridicat în slăvilă cerești de unde, ca niște meteori, rar se arată pe pământul plin de stele câte un bob, un fruct, o frunză, o unghie de vită sau o pană de pasăre după care se reconstituiește întreaga viață vegetală și animală a pământului.

Școala activă tinzând să înlăture un rău, o metodă greșită, nuanțele ei, dau loc la echivocuri cari de multeori duc din drum în cărare iar greutatea de a le pătrunde te afundă în negura pădurei.

*

Când atâtea fructe sunt, nu poate fi cuvânt ca unul din ele să poată fi luat drept prototip pentru toate celelalte și pe baza lui să se facă o asociere, de multeori fără reprezentării — căci ne-am deprins a neglija *obiectul* și ținem seama numai de *subiect* când tratăm o lecțiune.

Copii — obiectul — nu pot cunoaște toți ca unul fructele

iar propunătorul — subiectul — se mângâie a crede că poate face o asociere fără reprezentări, ba mai mult, fără să se întrebe dacă există cel puțin o percepțiune generală.

Esto știut că fără *pecepții* nu poate exista *apercepția*, iar dacă prima nu e stabilă în zadar căutăm noi să legăm cunoștințele noi de cele vechi, căci lipsind cărligole, cunoștințele noastre rămân izolate și astfel se neagă scopul formal al lecțiunei, sau mai bine zis se neglijează.

Școala activă nu se bazează — exclusiv — pe imaginație, dar mai ales la șt. naturale neagă aproape această tendință. Fauna și flora dacă nu-i pretutindenți aceiași, o tratăm prin asemănare sau depe planșe dar nicidecum făcând pe copii să-și închipuiască cum o fi lighioana aceia ce se numește ornitorinc de trăește în apă și are pui ca animalele de uscat, e jumătate pește și jumătate pasăre și totuși există. Firește în cazul acesta și-o fi având ea ceva rol și imaginația dar luată exclusiv nu-i decât o rătăcire a minții la copii care n'au mai auzit pomenindu-se de asemenea minunății decât în basme.

„O pedagogie funcțională — și adevărata școală activă trebuie să fie funcțională — este o pedagogie care își propune să desvolte *procesele* minții, ținând socoteală de însemnătatea lor biologică, de rolul lor în viață, de folosul lor pentru acțiunea prezentă și viitoare“...¹⁾

Pentru că învățământul să fie activ și atractiv totodată nu-deajuns o povestire minunată — din lumea basnelor — când avem sau putem avea realitatea în față. Povestirea nu poate decât să distreze, să desvolte imaginația, dar ca să clădești pe ea cunoștințe reale e totuna cu a căuta să stabilești identitatea basmului în timp și în spațiu.

Cu chipul acesta nu facem decât să atragem atențiunea, dar interesul nostru e să și *instruim* și dacă acceptăm o formă povestitoare e ca să ascundem chinina în buline și nicidecum pentru a ne lipsi de *motive* sau de a face din povestirea noastră un scop deșteptând interesul, căci acesta „n'are scopul în el însuși, el este legat totdeauna de un obiect de un motiv, de o țintă“.²⁾

¹⁾ Ed. Claparède: *Pedagogia lui John Dewei*.

²⁾ John Dewei.

Nu povestirea în sine e scopul unei lecțiuni și mai ales a unei lecțiuni de șt. naturale ci cunoștințele ce căutăm a le reda în forma ei atrăgătoare iar dacă această formă e admisă trebuie este încă precizată.

Când precizăm o lecție, oricare ar fi ea și din orice domeniu, trebuie să avem în vedere în primul rând clasa la care o predăm și cunoștințele ce le au sau le pot avea copiii despre subiectul nostru, iar la o lecțiune de șt. naturale trebuie să ținem seama mai ales de mediul în care trăesc cei mai mulți dintre copii.

Acelaș subiect altfel se va trata pentru cursul inferior și cu totul altfel pentru cursul superior; altă pregătire au copiii dela orașe pentru acest obiect și cu totul alta cei dela țară. Astfel variind cunoștințele copiilor dela clasă la clasă și după mediul în care se dezvoltă copii, propunătorul va ținea seama de ele și și va expune lecția numai dupăce a stabilit indentitatea apercptivă.

Copiilor mici care nu au încă o atenție stabilă și intensă nu le vom putea expune cunoștințele, mai cu folos educativ, decât dacă le-am îmbrăca într'o formă sugestivă, iar pentruca noțiunile să nu li-se imprime în fals în memoria lor și apercptia să fie întemeiată pe adevăruri sigure trebuie să le prezentăm natura și natura nu o putem avea decât mergând în mijlocul ei. Variația și cantitatea prezentărilor formază baza adevăratei intuițiuni, căci să nu uităm că intuiția n'a putut fi scoasă din meritul ei de nici o școală dela Pestolozzi încoace.

În afară de cantitatea cunoștințelor, la clasele superioare trebuie să avem în vedere ca *asociarea să se facă cât mai intensă și cât cu mai multe științe pentruca astfel să se poată stabili corelația dintre ele* căci pe această *corelație* se bazează aplicarea cunoștințelor și tocmai în această aplicare constă urmărirea scopului formal în metodică.

Expunerea cunoștințelor la cursul superior în nici un caz nu se poate reduce la o simplă povestire când acum este momentul să îndrumăm pe copii spre o cale practică, ci trebuie examinate și experimentate direct din natură.

Este o greșeală de neiertat tratarea lecțiunilor de șt. naturale între peretii clasei când natura te îmbie și-ți oferă tot materialul ei pentru o mică osteneală de deplasare. Și apoi unde

poate fi mai bine prinsă asocierea elementelor decât aici în mijlocul naturii: în societatea plantelor și a animalelor. Aici să căutăm cutare sau cutare fir de iarbă; când existența unei plante reclamă pe o alta ce se găsește împreună cu ea pe acelaș loc, unde poți stabili aceasta dacă nu la fața locului. Când într-o lecțiune vroom să deșteptăm dragostea și să evocăm sentimente unde se poate face aceasta dacă nu în natură, acolo unde în fiecare fir de iarbă, în fiecare floare și în fiecare strop de rouă se oglindește făptura lui Dumnezeu.

Examinând un dinte în clasă nu facem decât să reconstituim un monstru în loc de adevărata creație dumnezeiască și mărginindu-ne numai la părți, nu vom putea reda niciodată cunoștințe reale pe baza cărora să se clădească o individualitate.

C. Brustureanu.

Cum se îngrijesc plantele pentru a-și păstra specia.

— Lecție practică de Științele naturale pentru cl. IV. a școlii primare. —

Planul general.

Scopul material: să facem pe clevi să-și dea seama ce fac plantele, pentru a-și păstra specia.

Scopul formal: dezvoltarea spiritului de observație, a judecării și a admirației față de natură.

Metodul: analitic.

Forma: expunătoare și întrebătoare aflătoare.

Planul special.

Pregătirea: — Ce mâncați voi, vara și toamna când mergeți prin grădină? . . . A — Fructe (poame). — Unde se fac poamele? . . . B — Pe pomi. — Oare din ce s'au făcut pomii? . . . C — Din sămburi. — Dar numai pomii cresc din sămburi (semințe)? . . . D — Nu, ci și grâul, cânepa, inul, etc. — Pomii și plan-

tele trăiesc oare cât e lumea? . . . F— Nu, ci unele trăiesc un an, altele mai mulți. — Cari plante trăiesc numai un an? . . . T— Grâul, porumbul, cânepa etc. — Dar mai mulți ani? . . . D— Pomii etc. — Ce fac plantele ca să nu le piară soiul (specia)? . . . O— Se îngrijesc să-și lase urmași.

Anunțarea: Să vedem cum se îngrijesc plantele să nu le piară soiul.

Prezentarea: Azi dimineață înainte de a veni la școală m'am plimbat puțin prin grădină. Cum mă plimbam cotind, deodată aud un zgomot care mă făcu să las cetitul și să mă uit ce s'a întâmplat. Văzui un măr frumos și roșu care se rostogolea de sub pomi în jos. Il ridicaiu și începui să-l taiu în bucăți ca să-l mănânc. Tăindu-l mă gândeam, de ce sunt sămburii înveliți cu carne zămoasă, rotundă, care nu-i folosește la nimic și de ce nu cresc singuri sămburii pe pom, căci doar numai de aceștia are lipsă pomul ca să nu-i piară vița, neamul. Voi ce credeți? — Să vă spun eu la ce judecată am ajuns. Partea cărnosă a mărului fiind bună de mâncat, oamenii culeg merele să le mănânce și le duc departe de pom, unde mâncându-le, sămburii ajung în pământ și din ei ies alți meri. Dacă sămburii ar crește pe crengi, ca boabele de grâu și s'ar scutura sub măr, nu ar putea crește merisorii ieșiți din ei căci nu ar avea lumină. Văzutați voi că sub pomi nu crește nici o plantă mai mare? Dar de ce sunt merele rotunde? . . . N— Ca să se rostogolească și astfel sămburii să ajungă cât mai departe de măr ca să poată crește din ei alți meri.

Cari plante se mai îngrijesc ca sămânța lor să ajungă cât de departe și ce fac ele pentru aceasta? (Dacă nu își dau seama îngrabă întrebăm:) Ce face păpădia ca să nu-i piară soiul? . . . O— (Îi lăsăm să spună ei, iar dacă nu știe nici unul le spunem:) Să vă spun eu. Face un puf în vârful semințelor și când bate vântul le suflă departe, unde apoi cresc alte păpădii. — Dar vâscul ce face? . . . P— Inconjoară sămânța cu materie cleioasă, care se lipește de ciocul pasărilor cari o duc și stergându-se o lipesc cu sămânță cu tot în alți pomi, unde crește și se face alt vâsc. — Ce face macul? (Dacă nu știe nici unul le spunem:) Face niște găurele în partea deasupra a fructului, prin cari, când suflă vântul, împrăștie semințele departe, unde ajungând în pământ incolțese, cresc și astfel avem alte fire de mac. — Oare ce ar fi dacă găurelele acestea ar fi dedesubt? . . . M— (Dacă nu știu le spune propunătorul.) Atunci ar cădea toate

într'un loc, ar încolți, însă fiind prea dese n'ar putea crește ci s'ar prăpădi cu toatele. — Dar corniței ce fac ca să-și asigure urmași? . . . B— Pe semințe fac niște cornițe, cu cari se acată de hainele oamenilor și de blana animalelor cari îi duc în alte părți, unde cad și cresc alți corniței. (Punem apoi pe elevi să spună și alte plante care fac ceva pentru a asigura viața urmașilor.)

Rezumarea: Ce fac dar plantele ca să-și asigure dezvoltarea speciei (soiului)? . . . A — Provăd fructele în cari sunt semințele cu materii cari atrag omenii și animalele la ele, cari apoi le duc în alte părți unde încolțesc și se înmulțesc. — Spre exemplu? . . . O— Mărul, părul, yâseul etc. Dar încă ce mai fac? . . . C— Provăd semințele cu apărate de sburat, sau prins, cum face păpădia, corniței etc.

Ioan Știrbu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nota redactorului. Aceasta lecțiune era mai bine dacă se arăta că se face în grădină în mod spontan. Ea se putea începé adresându-se învățătorul unui băiat pe care înadins l-a fost trimis după ceva printre corniței: — Unde te-ai umplut așa de purici? Băiatul s'ar uita la haină, și ar spune că nu-s purici, ci corniței cari s'au legat de haina lui. Acum pot fi examinați corniței și se poate pune întrebarea ce sunt ei și de ce au cornițe; se poate constata la fața locului cum sunt așezați și ce ar fi dacă n'ar avea cornițe. Plecând dela corniței se poate trata lecțiunea întuindu-se ce se poate.

Privirea nemijlocită a lucrurilor prețnicște mai mult pentru educație de cât povestirea.

Niemeyer.

Din știința naturii se înalță astfel de dovezi despre Dumnezeu încât fac îndoiiala absurdă și ateismul ridicol.

Herschell.

Literatură.**Inchinare lui Mihai Eroul.**

Acum când stăm cucernici pe-acestea locuri sfinte,
 Cu gândul peste veacuri, călcând peste morminte;
 Acum când toți ca ~~unii~~ ^{trăiau}, trăim același vis
 Și-avem un dor în inimi; acum când e descins
 Trecutul de mărire al Marelui Mihai, ~~trăiau~~
 Când iar vedem ~~liber~~ străbunul ~~„Plaiu“~~ „Plaiu“,
 Să ne 'nchinăm cu toții acum, căci e sublim
 Momentul, și din inimi curate să rostim
 Cu toți o rugăciune! . . . Și-apoi cu umilire,
 Să închinăm curată a noastră amintire,
 Acelui ce în lupte pe mulți a biruit;
 Acelui ce pe-o clipă României a unit . . .

Mihaiu, minune a vremii în care ai trăit!
 Ai fost tu om, sau fost-ai un Marte travestit?
 Giurgiul să o spună, căci dânsul te a văzut,
 Și Dunărea vorbiască, — și ea te-a cunoscut. —
 De nu? Călugărenii și vadu-i din bătrâni,
 Să spună ce-s în lupte șoimanii de Români.
 Dacăste nu vor spune tot ce-a fost, adevăr
 Va spune toată glia din lunca Șelimbăr;
 Va spune tot Ardealul și Valea lui Mihaiu;
 Va spune Guruslăul, va spune și-acest plaiu:
 Ei martorii de veacuri[?] ai vechilor eroi;
 I-avură și strămoșii, i-avem acum și noi . . .

Mărire pentru tine Eroule martir!
 Herald al vitejiei străbune, leader!
 Părinte al Unirii dintâi, ce ai făcut,
 Al cărei jertfă însuși ai fost, când ai căzut.
 Un neam întreg te-adoră, un neam te proslăvește,
 Din slava vitejiei ascultă-l și-l păzește!

Oarța de jos, la 1 Septembrie 1926.

Mihail Robu.

Dări de seamă.

Biblioteca poporală a „Asociațiunii“.

Intre scopurile cele mai de seamă ale „Astrei“ și pe care l-a realizat mai bine, a fost încă dela înființarea ei creierea de biblioteci populare. Prin cărțile, cari au apărut în acesta bibliotecă, „Astra“ a făcut una dintre cele mai însemnate legături sufletești ale Românilor de pretutindenea.

În trecut rolul bibliotecilor populare ale „Astrei“ a fost cu deosebire național. Evident că s'a tins prin cărțile apărute și la instrucție și educație, ceea ce însă nu micșorează întru nimic afirmația de mai înainte. Azi bibliotecile populare ale „Astrei“ vor trebui să aibă în primul rând scop cultural și pe urmă național.

Schimbându-se împrejurările, realizându-se unirea tuturor Românilor, țânta către care se îndrepta în trecut toată activitatea noastră, a intelectualilor, grija noastră va trebui să se îndrepte în viitor spre a face să pătrundă cât mai multă lumină în toate casele dela țară, pentruca ridicându-ne culturalicește, unirea noastră să devină o fericire, viața noastră în noua țară să fie mai plină de mulțumire. Acesta va trebui să fie în viitor și scopul bibliotecilor populare ale „Astrei“.

Până acuma au apărut în biblioteca poporală 137 cărțile de cuprins diferit. S'a tratat în cărțile acestea literatură frumoasă, distactivă, economică, igienă, istorie, știință, educație, religie etc., etc. Cu un cuvânt biblioteca „Astrei“ a îmbrățișat toate ramurile vieții noastre fizice și intelectuale deopotrivă. Din cărțile apărute s'au format peste 3000 de biblioteci

poporale, cari au fost dăruite în multe comune, pentruca lumina „Astrei“ să pătrundă și în cel mai ascuns colț al Transilvaniei. Cu un cuvânt „Astra“ și-a făcut datoria cu vârf și îndesat.

Chestiunea este că oare și-a ajuns „Astra“ scopul? Oare bibliotecile ei au fost cercetate de cetitori? Pentrucă o bibliotecă poporală dacă e lipsită de activitate, dacă nu e cercetată de cetitori, ea devine ceva de prisos. În acest caz este ca sămânța sămănătorului din evanghelie, zvârlită pe piață.

Răspunsul la întrebarea aceasta ar fi greu să-l dau. După experiența pe care am câștigat-o în diferite comune, biblioteca „Astrei“ stă necăntată zvârlită, în fundul unui dulap și de multeori prăpădită în fel și formă. Nu generalizez. În marea majoritate a cazurilor însă este așa. Ori în acest caz biblioteca poporală a „Astrei“ este ceva de prisos.

Ce e de făcut? Foarte mult. Scopul „Astrei“, centru ori despărțăminte indiferent, trebuie să fie în viitor dublu: pe de o parte va trebui să se tindă din ce în ce mai mult la lățirea cărții, pentruca să nu fie comună românească neînzestrată cu carte dădătoare de lumină, pe de altă parte va trebui să se organizeze bibliotecile poporale în așa formă, ca ele să fie active.

Mijloacele? Iată-le: Să se scoată în biblioteca „Astrei“ numai carticele de autori buni și nu tot felul de cărți, cari nu pot să atragă poporul. Forma direct instructoare va trebui eliminată și va trebui îmbrățișată în viitor forma exclusiv povestitoare, interesantă și atrăgătoare. Prin aceasta se va ajunge să atagem poporul spre carte. Bibliotecile formate din astfel de cărți vor trebui apoi duse la sate și încredințate unei persoane, intelectual ori țaran nu împoartă, care să poarte grije de ea și să îndemne pe țărani la lectură. Unde merge greu, preotul ori învățătorul, sau alt știutor de carte, să ia câte o broșurică și să meargă între oameni, când aceștia sunt în repaus, să le citească frumos și atrăgător. În felul acesta se va ajunge să se trezească în popor interesul față de carte și încetul cu încetul vor începe țărani însiși să

umbe după carte. Când vom ajunge la situația aceasta, atunci am câștigat lupta. Bibliotecile populare ale „Astei“ abia atunci vor începe să-și aibă adevăratul lor rol în viața noastră românească.

Conferențiarul „Astrei“ la sate, învățătorii la cercurile culturale și cu alte prilejuri, preoții în Dumineci și sărbători să jertfească măcar o jumătate de oră, în care timp să citească poporului adunat din cărțile scoase de „Astra“. O lectură bună și frumoasă citită e exclusiv să nu atragă pe ascultători. Iar făcând și azi și mâine la fel, ca poimâne trebuie să ajungem la un rezultat bun.

Considerațiunile acestea sincere și nepretențioase au ieșit din preocupările unui intelectual, care ar vrea să vadă neamul românesc pornit odată pe drumul culturii și civilizației. Imi închipui că aceasta trebuie să fie dorința tuturor intelectualilor români. Să dea Dumnezeu să fie așa.

Zălau, 1926,

L. Ghergariu
dir. liceului de stat.

Zălaul.

Schită monografică de Leontin Ghergariu, Zălau, 1926, editura autorului, preț 25 Lei.

După ce cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns a fi stăpâni pe plaiurile noastre s'a pornit și curentul de a ne cunoaște țara frumsețile și bogățiile ei. Grupe după grupe de excursioniști o cutreerău în lung și lat, însă cu ocaziunea excursiunilor, în fuga trenului și în decurs de o zi două de poposire în câte o localitate totul trece pe dinaintea ochilor ca într-un caleidoscop. Se văd și se cunosc lucrurile numai dela suprafață; trecutul și cauza lor în excursiuni nu se pot afla decât foarte fragmentar. Iar cunoașterea temeinică a tuturor lucrurilor se impune, căci numai așa vom putea lucra sistematic pentru prosperarea neamului și a țării.

Preocuparea pentru cunoașterea temeinică a orașelor — în special a celor din teritoriile alipite — s'a pornit și ea. Ea se impune cu atât mai vârtos că nici intelectualii români din aceste ținuturi — a căror privire în trecut era ațântită asupra satelor — nu le cunosc cum trebuie.

Broșura domnului Ghergariu este o contribuție de foarte mare însemnătate la cunoașterea orașelor noastre. Aceasta broșură ne înfățișează unul din cele mai înstrăinate orașe înainte de unire. Ne prezintă pe scurt istoricul Zălăului arătând că el a fost locuit și în trecut de Români cari fiind asupriți și șicanați, dela o vreme ne mai putând suporta, au emigrat din oraș sau s'au magharizat. Ne înfățișează situația orașului din timpul unirii. Arată ce s'a făcut în acest oraș din punct de vedere românesc de opt ani de zile. Prezintă viața națională, socială, culturală și economică românească prezentă din Zălau.

În întreagă broșura autorul se nizește a ne reda pe cât e posibil viața românească din și în legătură cu acest oraș încunjurat numai de sate românești în cari abia se găsesc câțiva streini.

Cetind broșura domnului Ghergariu, ori cât am fi de nemulțumiți cu starea generală a lucrurilor, vedem că se lucrează și înaintăm și din punct de vedere național. Ea constituie un îndemn pentru a munci și pe mai departe cu aceeași râvnă.

Aceasta lucrare nu trebuie să lipsească de pe masa nici unui intelectual român căruia îi zace la inimă prosperarea neamului și a țării. Cu deosebire nu-i permis să lipsească de pe masa intelectualilor din județul Sălaj a cărei capitală este Zălăul.

G. Cupătă.

Activitatea extrașcolară.

Invățătorimea sălăjană și Astra.

Venirea venerabilei noastre societăți culturale Astra pe plaiurile județului nostru mă ispitește să aștern pe hârtie câteva rânduri referitoare la raportul dintre tagma noastră învăătorească din Sălaj și Asociația pentru literatura și cultura poporului român.

După scuturarea iobăgiei și începutul unei vieți mai vrednică de ființa omenească, și urmașii vechilor iobagi de pe acestea plaiuri încep a dori să ajungă la lumină. Cu intrarea în vigoare a legilor de organizare a învățământului oamenii încep a se frământa și la noi, cum ar putea să creieze mijloacele de luminare prin școală. Comunitățile parohiale se sfătuiesc cum ar putea delătura lipsa de dascăli, local pentru școală și material didactic. Preoții în coințelegere cu poporenii, ca să poată face față lipsei de învățători, trimit din copiii mai răsăriți de țărani la Gherla, Blaj și Sibiu pentru a se pregăti pentru cariera de învățători. Acești învățători pregătiți în pripă se reîntorc în satele lor și încep opera culturală prin școală. Rândurile lor se întregesc cu elemente din ce în ce mai sistematic pregătite. Munca lor începe a se impune atențiunii oamenilor pricepători și cu tragere de inimă față de cultura poporului. Cei dintâi cari și-au dat seama de rolul și însemnătatea învățătorimii au fost Gheorghe Pop de Băsești, Andreiu Cosma și Ioan Nichita toți trei fruntași ai deșteptării naționale și luptători ai dezvoltării culturale în Sălaj. Aceștia împreună cu câțiva învățători fruntași în anul 1869 întiintează Reuniunea învățătorilor români sălăjeni, în cadrul căreia învățătorimea începe a desbata chestiuni de interes cultural. Pe terenul desbaterilor chestiunilor de interes cultural conștiința noastră va păstra vie recunoștința îndrumătorului cu sufletul mare Gavril Trif profesor în retragere.

În anul 1871 se înființează Despărțământul „Silvaniei” al Astrei. Acest despărțământ din cauza că puținii lui membri fiind foarte reslățiți, multă vreme nu a putut desvolta vre-o activitate deamănă de înregistrat. Mai târziu — după 1888 — cooperând în celea culturale și Reuniunea femeilor române sălăjene, dar mai vartos după ce inimosul Gheorghe Pop de Băsești prin crearea an de an a foarte valoroaselor premii pentru cei mai distinși dascăli ai poporului — câte o vacă cu vițal, porci de prasila etc — agită entuziasmul de înălțare culturală a Sălajului, acest despărțământ desvoaltă o activitate din celea mai distinse.

Învățătoria sălăjană văzând considerația și sprijinul ce i-se acordă din partea Astrei și a frunțășilor vieții noastre naționale grupați în jurul ei alege de președinte al reuniunii sale pe președintele despărțământului Astrei, pe vicarul Alimpiu Barboloviciu. De acum legătura între învățătorime și Astra este și mai strânsă în Sălaj. Aceasta o dovedește activitatea învățătorimii sălăjene în cadrul Astrei din care amintim nenumăratele prelegeri populare și conferințe ținute în comunele din județ, cursurile de analfabeți, producțiunile, înființările de căminuri culturale și biblioteci. Atât de intensă a fost munca învățătorimei române sălăjene în cadrele Asociațiunii încât directorul despărțământului Băsești raportează: „cercurile culturale învățătorești au ținut prelegeri populare, împreunate cu producțiuni teatrale, declamări și cântări în fiecare comună cu un efect nemaipomenit.”

Învățătoria română sălăjană a muncit cu drag în cadrele venerabilei societăți propagatoare de cultură Astra și va munci și în viitor. Contribuția ce o dă învățătoria română sălăjană constatăm cu bucurie că începe a fi luată în considerare și sperăm că va fi apreciată din ce în ce mai mult.

Emil Pocola.

Note și observări.

Casa învățătorilor sălăjeni.

În adunarea Com. central a secției județene, ținută la 21 Aug. 1926 am făcut propunerea, ca în programul de muncă pentru anul școlar în care intrăm, să fie luată înființarea unei, Case a Inv. Sălăjeni.

Când am făcut aceasta propunere, m'am gândit la multele greutăți ce le întâmpină acei colegi, cari au copii pe la școlile secundare. M'am gândit la aceea, că nici o școală secundară din județ nu are cămin ori internat suficient precum și la aceea, că statul între împrejurările de azi nu este în stare să clădească internate.

Meditând serios asupra lucrului, am ajuns la concluzia, că noi și numai noi avem datorința să ne îngrijim de soarta noastră și a copiilor noștri și să nu mai așteptăm nici un moment.

Trebue să facem toate eforturile ca să putem vedea, înălțându-se măreață, în unul din centrele județene, casa noastră a tuturor, Casa Inv. Sălăjeni.

Putem noi oare învățătorii acestui județ, cari și în trecut am avut un bun renume, să rămănem în aceasta privință în urma învățătorilor din alte județe?

Eu cred că nu. Învățătorii din județul Sătmar au două clădiri pompoase (în care har D-lui și noi cei alipiti la județul Sălaj avem o mică părțică) cei din județul Timiș asemenea. În Bihor ideea e aproape de realizare. Să nu ne lăsăm mai pe jos nici noi ei să trecem la fapte.

Nu ar fi oare, aceasta clădire, cea mai frumoasă dovadă a solidarității colegiale? Nu ar fi oare aceasta clădire adevăratul monument a mult pomenitei abnegațiuni dăscălești? Nu ar fi oare înființare acestei instituții un pas înainte pentru ridicarea și întărirea stărei noastre materiale?

Trăim vremuri grele, ne luptăm din greu cu sărăcia care

ne este prea bun tovarăș. Nu trebuie însă ca după ce am făcut aceasta tristă constatare să ne îndestulim cu o oftare adâncă, exclamând: suntem săraci n'avem ce face!

Dacă suntem lipsiți de mijloacele materiale nu trebuie să fim lipsiți de entuziasm.

Eu nu cred să se găsească nici un coleg în cuprinsul acestui județ, care să aibă cutezanța a zice, că el nu dorește înființarea cât mai grabnică a acestei instituțiuni. Nici aceea nu-ne vine a crede, că s'ar găsi unul macar, care ar denega sprijinul său material, cu atât mai vărtos că ceea ce ni-se cere nu este o sumă exagerată.

E vorba deocamdată de suma bagatelă de Una mie Lei, ce ni-s'ar detrage din leafă în zece rate egale. Una sută Lei la lună este atât de mică sumă de care cred, că cu ușurință s'ar putea lipsi ori care dintre noi, având în vedere scopul măreț ce se urmărește. Presupunând că avem în județ 500 de învățători, am putea în scurt timp, să asigurăm capitalul de inițiativă care ar face cinci sutemii Lei.

Având aceasta suma asigurată, dând dovadă că știm să jertfim, am putea apoi cere concursul băncilor, a întreprinderilor industriale și comerciale din județ, a particularilor, a autorităților, și în fine am nădejdea că și statul ne-ar ajuta.

Sunt o sumedenie de mijloace de cari folosându-ne în scurt timp am putea asigura fondurile necesare pentru ridicarea acestei clădiri.

Suflet și energie trebuie numai și o să vedeți că toate vor urma ca prin minune.

Fraților colegi, cugetați-vă serios asupra acestei propuneri. În curând veți fi chemați la adunările extraordinare a subsecțiilor, votați cu unanimitate, fără șovăire înființarea „Casei Inv. Sălăjeni.” Votați — dacă nu mai mult — barămi sumulica de Una mie Lei. Aranjați cât se poate mai multe reprezentatii pentru augmentarea fondului. Faceți sa se deschidă pungile tuturor.

Puneți-vă cu toții la muncă, nu dormiți, ca înființarea casei noastre, să nu fie numai un vis.

Hurez, la 25 August 1926.

Fati Ioan
învățător.

Administrația școlară.

IX.

Inscrierile. Chestiuni de interes general.

În vederea începerii noului an școlar, pe ziua de 1 Septembrie toți învățătorii sunt obligați să fie la posturile lor. Cu ziua aceasta încep înscrierile și durează până în 10 Septembrie. Inscriverile se fac de către diriginții școalelor, iar la școalele cu mai mulți învățători, directorii vor fi ajutați de colegii lor la toate lucrările împreunate cu facerea înscrierilor. Cu aceasta ocaziune se vor trece toate în datele matricole, completându-se în întregime partida din registru-matricolă pentru fiecare elev.

Până la 10 Sept. toți părinții (tutorii) sunt îndatorați să se prezinte la direcțiunea școlii unde aparțin, spre a-și înscrie copiii.

Referitor la mecanismul înscrierilor se vor observa dealtfel dispozițiile ordinului No. 2365—1926, din „partea oficială” a revistei.

După terminarea tuturor lucrărilor de înscriere, directorul școlar va întocmi statistica despre rezultatul înscrierilor din comună, pe care o va înainta revizoratului școlar până la 1 Noemvrie.

Până aici dispozițiile regulamentare în legătură cu înscrierile.

Învățătorul conștiu și pătruns de înălțimea misiunii sale de luminător al poporului va căuta însă toate mijloacele spre a apropia pe părinți de școală și prin *puterea convingerii* va crea calea dragostei între familie și școală. Părinții își vor trimite cu drag copiii la școală iar învățătorul va aprecia cu bunăvoință motivele juste ale absentărilor, reducându-se astfel amenzile atât de odioase părinților și . . . autorităților.

* * *

1. *Plătirea subvențiilor comitetului școlar județean.* Deși s'a arătat de mai multe ori în coloanele acestei reviste modul cum trebuie achitate subvențiile bugetare de 15% către Comitetul școlar județean, unele comitete școlare totuși le înaintează și acum

cu mandat postal direct la adresa Comitetului școlar județean, cauzând astfel muncă inutilă.

Atragem din nou atențiunea celor interesați că aceste subvenții trebuiesc vărsate la Administrația financiară sau la Percepția concernentă. Dacă se înaintează cu mandat postal se va indica pe cupon necondiționat scopul pentru care se înaintează banii. D. ex. *Subvenția de 15% Comitetului școlar județean pe anul 1926, din partea Com. școlar din comuna*

Mai consult e însă să se plătească personal Percepției sau Administrației financiare, de unde se va primi recepisă oficială.

Vărsarea se face pe lângă următoarea declarație, scrisă pe $\frac{1}{2}$ coală.

Domnule Administrator (Perceptor),

Subsemnatul comitet școlar din comuna avem onoare a depune suma de Lei ca subvenție obligatorie de 15% pe seama comitetului școlar județean pe exercițiul 1926. Binevoii a libera cuvenita recepisă oficială.

Dat la 1926.

Președinte :

L. S.

Secretar :

Intrucât unele comitete școlare nu ar fi în stare să plătească deodată întreagă suma bugetară, pot să o verse și în rate.

În cazul acesta vor indica în declarație suma ce mai restează.

2. *Încasarea cotizațiilor dela comune.* Fiind îndeobște cunoscut, că marea majoritate a primăriilor comunale, în urma desinteresului unor organe administrative, nu achită la timp comitetelor școlare locale sumele bugetare pentru întreținerea materială a școalelor, Com. școlar județean a intervenit pe lângă Administrația financiară, ca încasarea acestor sume să se controleze prin percepțiile de circumscripții, iar unde e cazul să se rețină din cotele adiționale ce-i revin comunei,

Comitetele școlare vor interveni deci în chestiunea aceasta la percepții fiscale, cerându-le concursul.

D. Mărgineanu.

CRONICA,

IDEI ȘI FAPTE.

Inspectarea învățământului. D-nii inspectori generali primari au fost repartizați cu controlul învățământului primar după cum urmează: Gh. Stoenescu și Gh. Tulbure cu regiunile: I Timișoara II Oradea-Mare, III Cluj, IV—V Sibiu; I. Ghiță cu regiunile: VI Craiova, județul Mehedinți și VIII București; Gh. Costescu cu regiunile: VII Pitești și X Constanța; C. Petrescu cu regiunile: IX Buzău și XI Galați; P. Cumpănici cu regiunea XV Chișinău; D. Sachelarescu cu regiunile XII Bacău și XIII Iași; Al. Gheorghiu cu regiunea XIV Cernăuți.

Distincție. Dl. *Leontin T Turcu*, subrevizor școlar de control, a fost decorat cu „*Meritul Sanitar cl. I.*” pentru zelul depus alături de echipele sanitare în combaterea boalelor sociale. Ne bucurăm de această distincție binemeritată, îi transmitem sincerile noastre felicitări și-i dorim reînșănătoșare, ca să-și poată începe din nou activitatea.

Schimbări în corpul didactic. I. *Numiri:* On. Minister al Instrucțiunii cu ordinul Nr. 89.043—1926. a aprobat în județul nostru următoarele numiri la *scoalele primare:* Ardelean Elena la Agrij, Aluș Eugenia la Babța, Bran Leontina la Ban, Gönți Margareta

la Băița, Nossa Ana la Bogdana, Gălgău Ioan la Buciumi, Chirilă Mihai la Căpleni, Aciu J. Elisabeta la Ceheiu, Corăciu D. Nicolae la Cherouș, Sestrașiu Aurelia la Chendrea, Danciu Nicolae la Cioara, Iluțiu Vasile la Ciocmani, Ardelean Vasile la Corni, Sechereș Emilia la Crasna, Sima Aurelia la Curitău, Manea Ioan la Curtuișeni, Nemeș Florica la Dindești, Taloș Silvia la Giurtelecul-Șimleului, Prutcan Zaharie la Giurtelecul-Hododului, Pop Ioan la Gărdani, Varga Veturia la Gălpăia, Simonca Dumitru la Hereclean, Poósz Iosif la Iaz, Chișiu Aurelia la Galoș-Petreu, Bob Liviu la Inău, Știrb Augusta la Mineu, Pop Gheorghe la Mofținul-Mic, Terezia Nichita la Mofținul-Mic, Sabou Gheorghe la Moigrad, Sabou Zoltan la Nășfălău, Gödri Irina la Oarța de jos, Marinca Ilie la Oarța de mijloc, Govor Aurel la Orbou, Gozman Ioan la Panic, Taloș Emilia la Plopiș, Pop Vasile la Pișcolt, Pișcorean Maria la Racova, Moldovan Gavril la Solona, Caba Maria la Someș-Odorheiu, Oșian Valeriu la Șoimuș, Chișiu Aurelia la Șunul, Nagy Maria la Tihău, Meciu Felicia la Trașiș, Mureșian Anuța la Treznea, Robu Mihai la Uileacul-Someșului, Bud Aurelia la Vitea, Rusu Silvia la Tășnad, Plosvai Ștefan la Țigani, Filip

Irina la Bârsăul de jos și Elena Țipter la școala de copii mici din Sanislău.

2. Transferări. a) Școale primare: Dumitru Stoica din Hercelean la Dragu-Andreștii (jud. R. Sărat), Const. Iliescu din Chilioara la Colibași (Romanți), Const. Sfichi din Iaz la Călugăreni (Dorohoiu), Const. Brusturean din Buciumi la Coarnele Caprii (Iași), Ioan Măteiu din Agriș la Cotnari (Iași), Gheorghe Durilă din Pir la Vidra (Putna), Nicolina Vâlceanu din Creaca la Bolintin (Ilfov), Dumitru Văleanu din Bârsa la Cepac (Năsăud) și Petru Moldovan din Giurtelecul-Hodoșului la Pomi (Satu-Mare).

b) Școale de copii mici: Elena Domanyi, Carei dela școala de copii mici Nr. 1 la Nr. 4 și Silvia Breban dela școala de copii mici din Sanislău la Carei Nr. 1.

3. Detașeri: Catedrele vacante după transferări și numiri se vor complecta prin detașări și suplinitori. Cei ce au motive bazate își vor înainta cererile bine motivate Revizoratului școlar cel mult până la 10 Septembrie a. c. însoțite de actele necesare.

Manuale didactice. Comunicăm mai jos tabloul manualelor didactice, acceptate și de subsecțiile Corpului didactic primar din județul nostru, cari intra cât sunt aprobate de On. Minister urmează să fie întrebuințate în anul școlar 1926—27. Acest tablou

s'a comunicat tuturor librărilor din județ.

I. In școalele cu limba de predare română.

1. *Abecedar cl. I*, Dr. I. Stroia; Dr. A. Caba; I. Chelariu și soții; Petre Dulfu; Marin Biciulescu; Iuliu Vuia; Vasile Haram;

2. *Carte de citire cl. II*, Dr. I. Stroia și Lăpădatu; I. Chelariu și soții; Petre Dulfu; clasa III, H. Constantinescu și Bratu; P. Dulfu și soții; cl. IV, Petre Dulfu; cl. V, Gh. N. Costescu etc.; cl. V—VI, Negoescu etc.;

3. *Gramatică*, Marin Biciulescu; P. Gârboviccanu;

4. *Aritmetică*, Petre Dulfu; Marin Biciulescu; I. Ghiață; Marie—Beju—Palade;

5. *Istorie*, I. Brătescu—Voinesti; H. Constantinescu;

6. *Științe naturale*, J. Ghiață și soții; Iuliu Vuia; Ciorănescu;

7. *Geografie*, Petre Dulfu; Marin Biciulescu; Iuliu Vuia; G. N. Costescu; I. Ghiață și Ciorănescu; I. G. Bratu și Caracudovici;

8. *Lucru manual*, Iliasa;

9. *Cartea omului matur*, pt. cursul de adulți de Popescu Băjenaru.

II. Pentru școalele cu alte limbi de predare.

1. *Manual de Limba Română* de Francisc Sajerman, P. Savii și N. Crăciunescu (Editura Polotsek, Timișoara).

2. *Cărțile de citire* de Dr. Szentpéteriné și M. Găzdac (Editura Hirsh Adolf, Deva).

Articolul „Cum am putea cuceri orașele și viața economică?“ publicat în Nr.ii 13-14 ai revistei noastre pe mulți dintre compatrioții noștri evrei și maghiari i-a scos din sărite. Se vede că și numai ideea pierderii situației privilegiate la care au ajuns prin stoarcerea măduvei noastre din oase și prin asuprirea de tot soiul încă îi înspăimântă. *Aceasta împrejurare să o privim ca barometru valorii celor expuse în acel articol, să ne nizuim cu toții a le înfăptui cât mai îngrabă pentru fericirea noastră.* Să le dovedim, că e adevărată zicala: de ce te temi n'ai să scapi.

Congresul învățătorilor ardeleni, s-a ținut la Brașov în zilele de 29, 30 și 31 August a. c., în care s'au desbătut, conform programului, o mulțime de chestiuni de ordin administrativ și material, cari interesează de aproape corpul didactic. Credem, că ar fi util, ca în viitor pe lângă aceste, congresul să se ocupe și cu chestiuni de ordin profesional și școlar.

„Astra“ la Zălau. În zilele de 12, 13 și 14 Septembrie a. c. își ține „Astra“. cea mai veche și activă societate culturală ardeleană adunarea generală în Zălau, în cadrele unor mari făstivități culturale și artistice, ca reprezentatie teatrală, concert, conferințe, bal, expoziții și conduct etnografic, inaugurarea monumentului lui Mihai Viteazul la Guruslău, excursiune la mormântul lui Simion Bărnuțiu etc. Prog-

ramul detaliat este publicat în toate ziarele din țară.

Adunările „Astrei“ au fost totdeauna adevărate evenimente culturale, puse sub conducerea și patronajul celor mai însemnați bărbați ai neamului nostru, la cari participau tot ce avea societatea românească mai bun, mai select. Să fac mari pregătiri, ca nici adunarea convocată la Zălau să nu rămână în urma celorlalte. Se anunță oaspeți din toate părțile țării și credem, că și județul nostru va fi reprezentat cu demnitate.

Rugăm corpul didactic, ca factor cultural, să se prezinte într'un număr cât mai impunător și să se înscrie ca membrii. Participanții beneficiază de concediu pe durata adunării.

Se contribuim fiecare cu ce putem la reușita acestor serbări.

Expoziție de Industrie casnică. Cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului, ce se va ținea în capitala județului nostru se va aranja și o expoziție de industrie casnică. Ea va reprezenta regiunile caracteristice ale județului nostru. Se va putea vedea la aceasta expoziție industria sasică, hărnicia și iscusința femeii române din regiunea Codrului, Meseșului, Rezului și a câmpiei. Se va putea vedea în cari părți ale județului s'a păstrat caracterul românesc în port și artă și cari regiuni au suferit de

influența streină. Învățătorii și preoții cari trăiesc în mijlocul poporului și au datorința sfântă nu numai de a veghea asupra comorilor noastre naționale dar a le și ocroti și lăși între popor, sperăm că vor vizita și studia aceasta expoziție mult-grăitoare. Mai mult, nădăjduim că vor duce și pe sătenii ce-i vor aduce la serbările A-strei să o vadă și să se convingă, făcând comparație, despre sublimitatea artei românești.

„**Bunica**“. Piesă ocazională pentru școli de D-na *Elena dr. Aciu* apărută în editura tip. „Lazar“ din Șimleu. Se simțea lipsa acestor fel de piese mai cu seamă pentru regiunile dela graniță. D-na Elena dr. Aciu este o entuziastă însuflețitoare națională a tineretului, ba chiar și a celor mai bătrâni. Domnia sa e scriitoare veche și juca același rol de propagandistă națională, dar cu destulă primejdie pentru vremurile trecute.

„**Bunica**“ face parte din seria celor șapte piese pe care tineretul din ardeal le joacă la diferite serbări. Ca și în „Ileana Cosinzeana“ și în „Bunica“. D-na Aciu poetizează trecutul, reușind să-l învieze și să-l pună în fața tineretului ca pe un exemplu viu de imitat. Alegoria alternează cu legenda, prezentul stă în fața măreției de fapte și de oameni, încât serbările la care se joacă piesele D-nei Aciu totdeauna sunt pline de înălțare, de avânt și de entuziasm, clemente sufletești atât de ne-

cesare pentru educația tineretului, nădejdei de mâine. Rând pe rând figurile marilor eroi ai neamului se întruchipează prin micii jucători; bogatul se apropie de sărac, bunicul de nepot, și totul trăește clipe sub razele calde ale simțirei naționale și ale înfrățirii fără condiții. Iată ce ne-a făcut să atragem atenția asupra pieselor *D-nei Aciu*

(„Familia“ No 6.) G. B.

Cununie. Dl. Ioan Ardelean învățător în Benesat și-a serbat cununia cu D-șoara Mărioara Crisian inv. în Husia la 22 August a. c. Transmitem tinerii părechi sincerile noastre felicitări.

Concurs la școala de horticultură din Turda. Direcțiunea Școlii de Horticultură din Turda, jud. Turda (Transilvania, aduce la cunoștință generală, că în anul curent sunt vacante 20 locuri de elevi bursieri în clasa I-a.

Pentru obținerea acestor burse, se va ține concurs în ziua de 25 Septembrie a. c. în localul Școlii, Str. Moșilor Nr. 19.

Condițiunile de admitere sunt:

1. Să fie absolvent al cursului primar.
2. Să fie de constituție robustă.
3. Să aibă vârsta dela 14 ani în sus.

Cererile de înscriere pentru examenul de admitere vor fi însoțite de: 1. Extras după actul de naștere. 2. Certificatul de absolvire a cursului primar și 3. Certificatul de vaccină. Cererile împreună cu

actele se vor înainta Direcțiunei Școalei, până la 24 Septembrie a. c.

La intrarea în școală, este dator să aibă 2 rânduri de haine, albituri și haine de pat.

Elevii au dela Stat complectă întreținere, adică locuință, luminat, încălzit spălat și hrană, iar cei meritoși și îmbrăcăminte.

Cursurile teoretice ale școlii durează 3 ani, după care timp elevii fac 1 an stagiul de practică, fie la instituțiile Statului, sau la stabilimente particulare, recunoscute de Stat, în acest timp ei fiind plătiți.

După expirarea stagiului de practică, elevii obțin certificatul de horticultor.

Certificatul de absolvire a acestei școli dă drept absolventului de a ocupa posturi

de pomicultori, legumicultori, floricultori și apicultori în serviciile Statului sau la particulari, precum și de a se înscrie în Școlile Medii de Horticultură și Viticultură.

După Art. 53 din Legea Recrutării, absolvenții acestei școli fac serviciul militar cu termen redus, adică 1 an.

Diracțiunea.

Indreptare. In poezia „Inchinare lui Mihai Eroul“ din acest număr s'au strecurat urinatoarele greșeli pe cari le îndreptăm la acest loc. Versul al treilea corect este: „Acum când toți ca frații, trăim străvechiul vis“: Versul al șasălea: „Când iar vedem că-i liber stăbunul nostru „Plaiu“, In versul al 29-lea nu veacurii ci „veacuri“, iar în versul al 29-lea nu prostăvește ci „proslăvește“.

NECROLOG.

Eugenia Pop n. Boțan,

soția Dlui Dem. Pop, director-
învățător în Jurtelecul-Șimleului,
în 22 Iulie a. c. a încetat din
viață în vârstă de 33 ani.

Sincerile noastre condolițe.

Buletin bibliografic.

PEDAGOGIE:

Pedologia de Dumitru Theodosiu, ediția a II-a, București, editura Sosea, 1926, Lei 80.

Metoda proiectării faptelor — studiu metodologic de Stefan Velovan, Craiova, Tip. Scrisul Românesc, 1926, pag. 104, Lei 70.

MANUALE DE CURS PRIMAR:

Agricultura generală pentru cl. V. de Iuliu Vuia, Arad, Librăria Diecezană, 1926.

Legumicultura, Pomicultura și Viticultura pentru cl. VI. de Iuliu Vuia Arad, Librăria Diecezană, 1926.

Creșterea și îngrijirea animalelor pentru cl. VII. de Iuliu Vuia, Arad, Librăria Diecezană. 1926.

ȘTIINȚE:

Burneni de leac de A. Volanschi, bibl. „Cunoștinți folosite”, editura Cartea Românească, București, Lei 4.

Din moravurile și pornirile insectelor (ou figuri) de I. H. Fabre, trad. de Marin Demetrescu, ediția a IV-a revăzută și adăugită, Craiova, Tip. Ramuri, bibl. Consinzeana Nr. 1, 1926 pag. 95.

IGIENĂ:

Conjunctivita granuloasă de Dr. I. Glăvan, bibl. „Cunoștinți folosite”, editura Cartea Românească, București, Lei 4.

Profilaxia individuală și tratamentul tuberculozei de Dr. Leon Daniello, bibl. medicală și igienică a Astei, editura Astei, Cluj, 1926, pag. 107.

Infecția tuberculoasă și profilaxia ei socială de Dr. Iuliu Hățiegan, bibl. medicală și igienică a Astei, editura Astei, Cluj, 1926 pag. 59.

Primul ajutor medical în accidente, boli repezi și boli malsimptomice cu mijloace la îndemână fiecăruia, ediția V, București, Cartea Românească, 1926 pag 148 și f. g. Lei 40.

ISTORIE:

Războiul României 1616—1918 omagiu eroilor învățători doljeni, editura Asociației învățătorilor din Dolj, 1926 pag. 180.

BIOGRAFIE:

Adevărată cauză a renunțării la tron a fostului principe Carol de Em. D. B. Vasilu, București, tip. Cultura, 1926 pag. 15, Lei 10.

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștient, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

Nr. 2365—1926.

Inceperea anului școlar 1926—1927.

În conformitate cu prevederile cuprinse în Art. 27—41 din Regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar al Statului, cu privire la începerea anului școlar 1926—1927 se iau următoarele dispozițiuni:

Cursurile școalelor primare și ale grădiniilor de copii mici încep la 15 Septembrie a. o.

Până la aceasta dată diriginții școalelor și Comitetele școlare se vor îngriji, ca localurile școlare să fie curățite și reparate.

La 1 Septembrie directorii și conducătorii școalelor, președinții Comitetelor școlare și primăriile comunale vor publica în mod obicinuit în comună deschiderea școalei și termenul înscrierilor.

În zilele de sărbători între 1—10 Septembrie sunt rugați Dnii Preoți a vorbi părinților în biserică, iar Dnii directori și învățători la primărie și la școală despre foloasele școalei, datoria de a-și trimite copii la școală și despre pedepsele la cari sunt supuși cei ce se abat dela aceasta datorie.

Directorii școalelor vor comunica până la 20 Sept. revizoratului școlar, îndeplinirea obligațiunilor referitoare la înscriere, arătând și rezultatul înscrierilor, contrar vor fi amendați conform Art. 20 din lege cu 500—1000 Lei.

Între 1—10 Sept. toți părinții, tutorii, cari își înscrie pentru prima oară copii la școală, sunt datori să se prezinte cu

copiii la direcțiunea școlii respective pentru a-i înscrie. Copiii, cari au urmat anul școlar trecut, sunt înscriși de drept și rămân supuși obligativității, fără altă declarație din partea reprezentanților lor legali.

Inscrierile se fac de directori, ajutați de învățători.

Directorii școlilor vor comunica până la 20 Sept. revizoratului școlar tabloul de copii pentru cari s'a depus declarație că vor frecventa o școală particulară, o școală din altă circumscripție sau că se pregătesc în familie.

Directorii școlilor particulare și ai școlilor publice din alte circumscripții, vor comunica până la 20 Septembrie școlilor din circumscripția cărora au primit copii, înscrierea acestora la școlile lor. În caz de neconformare se vor aplica celor vinovați amenzile prevăzute la Art. 20 din lege.

Copiii, cari din diferite împrejurări n-au putut fi aduși la școală până la vârsta de 12 ani, nu mai pot fi înscriși la școala primară, oi obligați să urmeze școlile de adulți.

Copii neînscrisi la școală de bună voie până în 10 Septembrie se vor înscrie din oficiu, iar părinții copiilor neînscrisi vor fi amendați cu 100—300 Lei conform art. 21 din lege.

Până la 15 Septembrie inclusiv, directorii și conducătorii școlilor vor forma catalogul definitiv al școlii.

Zălau, la 25 August 1926.

Nr. 1926—1926.

Provederea copiilor săraci cu cărți.

Pentru a veni în ajutorul copiilor săraci și sărăcuțoși din școlile primare, Casa Școlilor a acordat pentru județul nostru suma de 12.000 Lei. Din aceasta sumă se vor procura de către Revizoratul școlar cărți didactice, cari se vor distribui prin Comitetele școlare elevilor și elevelor sărace, în valoare de 5—600 Lei pentru elevii dela o școală.

Fiecare Comitet, care va primi cărți, va forma o comisiune compusă din: Președintele Comitetului școlar sau un delegat al său, directorul sau dirigintele și un membru al Corpului didactic al școlii, cari vor proceda la distribuirea cărților. Despre distribuirea cărților Comisiunea va dresa un proces verbal și

intocmi un tablou cu numele elevilor, titlul cărților semnătura elevilor ajutați, amândouă în câte 3 exemplare.

Invităm direcțiunile școlare ca oel mult până la 20 Septembrie a. o. să ne înainteze tabloul cărților indicând titlul, autorul, clasa și numărul exemplarelor. Cărțile se vor distribui școalelor în ordinea cum se vor înainta tablourile.

Cărțile se vor distribui prin comisiunea sus amintită în dată după începerea anului școlar. Actele justificative: procesul verbal și tabloul elevilor în câte 3 exemplare se vor înainta Revizoratului școlar cel mult până la 30 Octombrie a. o.

Zălau, la 18 August 1926.

Nr. 1963—1926

Primire la Școala de arte și meserii din Satu-Mare.

Publicăm mai jos în copie Apelul Direcțiunii Școlii de Arte și Meserii din Satu-Mare Nr. 214—1926 cu invitarea ca domnii învățători să îndemne cât mai mulți elevi să se înscrie la aceasta școală.

În orașul Satu-Mare este o școală de Arte și Meserii (Industrială) despre care cu onoare vă rugăm să ne permiteți a vă da câte-ve informațiuni. Școala aceasta este o școală de stat și are menirea să formează clasa industriașilor și a conducătorilor din industria mare, iară cei mai distinși să-și poată continua studiile până la cele mai înalte școli tehnice formând pe viitori conducători ai uzinelor, industriilor Statului și cele particulare.

Necesitatea naționalizării industriei cred că e de prisos să vă o mai amintim Dvs. o știți tot atât de bine ca și noi.

Durata timpului de studiu este de 5 ani (5 clase.)

Absolvenții acestei școli fac numai un an armata conform Art. 53 din legea recrutării.

Conform legii toți absolvenții școlii, primesc la eșire din școală 50 % din beneficiul (Câștigul) din lucrările făcute de ei în cursul celor 5 ani de școală.

Elevii acestei școli sunt toți interni (bursieri, semibursieri și solvenți). Pentru ocuparea bursei se va ține un concurs (examen) la 15 Septembrie aici la școală, din Limba română Aritmetică și Desen,

Inscrierile se pot face până la 25 Septembrie.

Actele necesare la înscriere la concurs.

1. O cerere (rugare) timbrată legal și semnată de părințele sau tutorele copilului.

2. Certificatul de naștere (cartea de botez.)

3. Certificatul comunal că este român sau supus român cunoscând limba rom.

4. Certificatul (Indicele școlar) de cel puțin 4 clase.

5. Certificat de paupertate (averea ce au părinții.)

6. Declarație din partea părinților, în cazul că elevul va părăsi școala înainte de a o termina, că va despăgubi pe Stat de toate speșele ce a făcut cu el.

7. Declarație din partea părinților că în cazul când elevul reușește bursier, se obligă să satisfacă toate obligațiunile de primire în internat.

8. Buletin de revaccinare.

Zălau, la 2 August 1926.

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

Nr. 2004—1926.

Recomandarea Revistei „Astra.”

Publicăm mai jos în copie ordinul Onor. Minister al Instrucțiunii publice Nr. 59155—1926 invitând școalele să aboneze această revistă.

„În vederea unificării cât mai grabnică a ținuturilor noastre din România întregită asociația pentru literatura română și cultura poporului român „Astra” din Sibiu, care a contribuit din greu, în cei aproape 70 ani de existență a ținea trează conștiința românească în masele poporului din Ardeal și are ca organ de publicitate pentru intelectuali revista „Transilvania” în anul al 57-lea dela apariție, iar ca organ de publicitate pentru popor „Biblioteca populară” în anul al XVI. de apariție. Aceste publicații se vor îmbunătăți conform necesităților publicului la cari ne adresăm. Revista „Transilvania” va fi în viitor o revistă a cărturarilor dela sate cu poezii, schițe, nuvele, române, teatru, articole științifice de actualitate cu fotografii, îndemnări și sfaturi având să organizeze mișcarea culturală la sate și orașe. „Biblioteca populară” organul care să învețe masele mari cum

să-și clădească o locuință mai igienică, cum să-și lucreze pământul mai rațional etc. (cheltuelilor împreunate cu aceste îmbunătățiri, se vor putea face față numai dacă trisjul acestor publicații va fi cât mai mare. În consecință ținând seamă de marea importanță a acestor două publicațiuni, vă rugăm să le recomandați tuturor autorităților școlare din reg. Dvs. Licee gimnazii șc. profesionale, normale, comerciale, primare etc. spre a se abona în mod oficial p. Ministru: ss. Formac“.

Zălau, la 27 Iulie 1926.

Nr. 2024—1926.

Imprimare școlare.

Registreele și alte imprimare școlare primite gratuit dela On. Minister sunt epuizate. Abia se mai găsesc la Revizorat câteva exemplare din unele. Diriginții, cari n'au primit imprimare, se vor adresa On. Inspectorat școlar reg. II. Oradea, conform ord. Nr. 5083—1926, indicând imprimarele de cari au lipsă.

Zălau, la 30 August 1926.

Nr. 2025—1926.

Inființarea „grădinei farmaceutice“.

Comunicăm mai jos în copie ordinul „Casei Școalelor“ Nr. 27.271— 1926. În vederea întocmirii tabloului cerut invităm pe toți învățătorii, cari vor să introducă aceasta cultură să ne raporteze fără întârziere, observând, că această activitate a învățătorilor va fi luată în deosebită conziderare la calificare.

„Domnule Revizor, Activitate pe cât de interesantă și frumoasă pe atât de productivă, este cultura plantelor medicinale. Această cultură la noi în țară este cu totul neunoscută, deși necesitatea ei este mai mult decât simțită, este vitală. Pentru procurarea plantelor medicinale, cari pot fi cultivate foarte ușor și fără mare cheltuielă la noi în țară, plătim în străinătate zeci de milioane. Cultura plantelor medicinale este un izvor de bogăție, care dacă ar fi cunoscut la țară, ar face țaranului un venit mănos și ușor iar țara ar fi scutită de tributul ce trebuie să-l dea străinătății în fiecare an pentru plantele medicamentoase importate. Răspândirea acestei activități —

nouă și folositoare — atât din punct de vedere educativ, cât și din punct de vedere material, încumbă tot învățătorimei. Ba trebuie să dea exemplul, ea trebuie să propage această indeletnicie agricolă. În grădina școlară a fiecărei școli, se poate organiza o mică „grădină farmaceutică“ în care numai pe câțiva metri patrati, se pot realiza rezultate nebănuite de frumoase și remuneratorii. Așa fiind vă rugăm a pune în vedere învățătorilor din județul Dvs. să imbrățișeze cu căldură înființarea „grădinei farmaceutice“ pe lângă școala fiecăruia. Casa șc. le va da tot concursul moral și material. Ne veți înainta de urgență tablouri de învățătorii din acel județ, cari doresc să pună în practică această idee, care va aduce mari foloase atât lor, cât și țărânilor, cari după exemplul lor ar adopta această cultură, menită să devie o adevărată cultură națională. p. Administrator: ss. Jonesou. p. Director General: ss. Indiscifrabil.“

Zălau, la 27 Iulie 1926.

Nr. 2029—1926.

Timbrarea cererilor.

Atragem atențiunea tuturor acelorora, cari ni-se adresează cu orice cereri particulare, ca să le timbreze legal, altfel nu pot fi luate în considerare și rezolvite.

Zălau, la 25 Iulie 1926.

Nr. 2056—1926.

Erata.

În Nr. 13—14 al revistei „Școala Noastră“ la ordinul Nr. 1455—1926 cu titlul „Pedepse“ p. 2 în rândul 6 din jos în sus s'a strecurat o greșeală regretabilă omițându-se de lângă numele de familie „Cosma“ numele de botez „Aurelia“, astfel este a se ceti: „Aurelia Cosma.“

Zălau, la 24 Iulie 1926.

Nr. 2082—1926.

Scrierea numelui învățătoarelor măritate.

Pentru înscunjurarea a multelor confuzii, rugăm ca numele

Doamnelor învățătoare măritate în toate rapoartele și actele să se scrie în modul următor: numele de botez, de familie după părinți și familie a soțului spre ex.: Elena Câmpianu Pop.

Zălau, la 30 Iulie 1926.

Nr. 2100—1926.

Arendarea terenului școlar.

Comunicăm copia ordinului On. Inspectorat școlar reg. II. Nr. 6488—1926 cu invitarea, ca pe lângă observarea dispozițiilor din acest ordin, Comitetele școlare se vor conforma întru toate ordinelor Comitetului școlar județean iar contractele și actele de arendare pentru anul 1927 se vor înainta spre aprobare cel mai târziu până în 15 Noembrie 1926.

„Domnule Revizor, în cursul inspecțiilor din anul școlar trecut, s'a constatat că în cele mai multe localități, unde școlile sunt împroprietărite, nu se aplică dispozițiile art. 127, 28, 29 și 130 din regulamentul pentru punerea în aplicare a legii în special.

1. Nu se aplică învățământul practic agricol, ci întreaga sesiune școlară și terenul de practică agricolă, este arândat de învățători și apoi dat în subarendă pentru prețuri mult superioare celor ce le plătesc învățătorii.

2. Nu s'a stabilit arenda ce trebuie să o plătească învățătorii pentru aceste terenuri.

3. Acolo, unde aceasta arendă este stabilită, din ea se plătesc impozitele, taxele comunale și eventuala arendă forțată, astfel școala nu câștigă nimic din avutul său.

Cum aceste fapte contrari legii și Regulamentului ei, sunt în dauna școalei, pe care trebuie să o servească, încă de pe acum, Vă punem în vedere, că pentru anul viitor școlar. arândarea acestor terenuri să se facă pe lângă aplicarea integrală și strictă a dispozițiilor Regulamentului. În acest scop veți îndruma pe subrevizorii de control, ca la începutul anului școlar să se deplaseze în toate comunele, unde școala are terenuri și să efectueze lucrările prevăzute la art. 128, din Regulament. Veți avea o deosebită grijă, ca învățătorii, să nu subarrendeze aceste terenuri, ci să le lucreze însuși. Unde se vor constata

abateri dela aceasta dispoziție, veți lua imediat măsuri, ca aceste terenuri să se dea în licitație publică sătenilor.

Procesele verbale de stabilizarea arândeii se vor înainta Comitetului școlar județean pentru aprobare. Inspector Șef: ss. Bota. Șeful serviciului: ss. Coroi.“

Zălau, la 2 August 1926.

Nr. 3102—1926.

Introducerea programei nouă.

Comunicăm spre știre și conformare, că On. Minister cu ordinul Nr. 48444—1926 a dispus, ca în anul școlar 1926—1927 să se introducă noua programă analitică în clasele I, II și III la școlile primare și clasele V și VI la școlile complementare.

Zălau, la 30 Iulie 1926.

Nr. 2133—1926.

Scoaterea școalelor de ucenici de sub controlul și administrarea revizoratului școlar.

Ministerul cu ord. Nr. 75096—1926 a dispus ca începând dela 1 Sept. 1926, toate atribuțiile conferite revizorilor școlari prin regulamentul Nr. 20.830—922 a Directoratului General din Cluj să treacă asupra Inspectoratelor regiunilor școlare, întrucât revizorii școlari nu mai au pe viitor nici un raport de ordonare cu școalele de ucenici.

Totodată Ministerul dispune ca inspectarea cursurilor ținute la școalele de ucenici de către profesorii secundari și prof. auxiliari cu titluri academice superioare, să o exercite Inspectoratul de specialitate și inspectorii secundari ai Regiunilor școlare.

Zălau, la 8 August 1926.

Nr. 2178—1926.

Numirea suplینitorilor.

On. Minister al Instrucțiunii cu ordinul Nr. 79.734—1926

a dispus, ca la numirea de suplinitori în învățământul primar să se ceară solicitanților ca să aibă cel puțin 4 cl. gimnaziale și numai în caz de absolută nevoie să se admită și cu 2 clase.

Solicitanții vor înainta în copii autentificate certificate de studii ce posed.

Zălau, la 18 August 1926.

Nr. 1456—1926.

Amendă.

On. Minister cu ordinul Nr. 45.940—1926 a aprobat să se aplice amenda cu reținerea salariului pe 10 zile D-lui Simion Oros, dela Șimleul-Silvaniei, pentru acte de gravă încorectitudine, ce a săvârșit în timpul cât a fost subrevizor școlar, în peguba unor învățători și a statului.

Zălau, la 10 August 1926

Nr. 2218—1926.

Concedii.

Cu ordinul Nr. 6387—1926, On. Inspectorat școlar ne atrage atențiunea asupra împrejurării, că s'a aprobat un număr enorm de zile de concedii (1946) în timp de 6 luni și ne pune în vedere ca pentru viitor să fim cu cea mai mare scrupulozitate la propunerile, ce vom face pentru aprobarea concediilor, conformându-ne cu toată rigurositatea dispozițiilor art. 262—284 din Regulamentul legii învățământului primar și purtând evidență exactă asupra acestor concedii, reprimând cu energie ori ce tendință de abuz.

La rândul nostru, aducând prezentele dispoziții la cunoștință corpului didactic, îl invităm în interesul propriu să recurgă la concedii numai în cazuri deplin motivate și numai pentru atâta timp de cât au absolută lipsă. În acest scop orice cerere de concediu, va fi motivată cu acte în regulă. Cererile fără acte nu se vor lua în considerare. Concediul obținut

cu acte neadevărate se va anula și oel vinovat va fi tras la răspundere și amendat.

Zălau, la 26 August 1926.

Nr. 2322—1926.

Depunerea jurământului.

Potrivit dispozițiilor ord. On. Inspectorat școlar Reg. II. Nr. 6636—1926 invităm pe toți acei învățători în funcțiune din județul nostru, cari n'au făcut încă jurământul oficial, ca în decurs de 15 zile să se prezinte în biroul Revizoratului școlar, pentru depunerea jurământului. Cei cari nu se vor prezenta la jurământ vor fi considerați ca demisionați din învățământ.

Zălau, la 26 August 1926.

Nr. 2281—1926. CU Cluj / Central University Library Cluj

Achitarea impozitelor.

Publicăm mai jos spre știre și conformare adresa Administrației Financiare din Zălau, cu Nr. 21771—1926.

„Domnule Revizor școlar! Ca urmare ordinului Dlui Inspector General Nr. 390—1926, constatându se că mulți dintre funcționari nici până în prezent nu au achitat impozitul global și alte impozite cu cari datorează, Vă rugăm să binevoiti a dispune ca toți funcționarii de sub ordinele Dvs. să achite de urgent percepțiilor fiscale respective toate impozitele cu cari datoresc către stat până în prezent. Vă rugăm ca la întocmirea statelor de salar să pretindeți dela funcționari și chitanțele de plata impozitelor cari ni se vor prezenta la achitare împreună cu statele, cunoscând că fără acestea chitanțe nu se va achita nici noul spor nici salarul. p. Administrator financiar: ss. Dr. Mureșan. Seful serviciului: ss. Nagy.“

Zălau, la 2 Septemvrie 1926.

Revizor școlar:
MANGO.

Comitetul școlar județean al județului Sălaj.

Nr. 59—1926

Libearea materialului lemnos.

Către Comitetele școlare de construcții și primăriile comunale.

Vă facem cunoscut, că Casa Pădurilor cu ordinul Nr. 21118 înregistrat sub Nr. 23.188—1926 încuviințează eliberarea materialului lemnos aprobat în 1925 pentru noile construcții școlare, dar neridicat. S'a dat ordin în acest sens direcțiunilor silvice regionale. Se pune însă în vedere, comitetelor școlare de construcții, că *nu au voie să înstrăineze sub nici un motiv și sub nici o formă materialele, nici să le dea altă întrebuințare.*

În baza acestui ordin invităm Comitetele școlare, să intervină în acest sens la ocoalele silvice și în înțelegere cu primăriile comunale să ia măsuri de urgență pentru transportarea materialului lemnos în toate comunele, unde nu s'a transportat până acum.

Materialul, curățit de coaje, se va așeza în loc corespunzător și sigur la o înălțime potrivită dela pământ ca să nu se putrezească și ca să nu se înstrăineze, se vor lua măsurile cuvenite de pază.

Zălau, la 8 August 1926.

Nr. 1190—1926.

Arendarea terenurilor școlare.

În vederea întocmirii bugetelor pe anul școlar 1927, invităm pe toate comitetele școlarelor primare de stat din județul Sălaj, ca până în 15 Octombrie s. c. să înainteze spre aprobare contractele despre arendarea terenurilor școlare.

La arendarea terenurilor se vor avea în vedere dispozițiile art. 76 din legea învățământului primar, al art. 127 și 128 din regulamentul pentru aplicarea legii și instrucțiunile ce s'au comunicat în aceasta privință.

Contractele se vor înainta spre aprobare în dublu exemplar, însoțite de toate anexele necesare (cererile învățătorilor, certificate comunale despre pământul ce-l cultivă fiecare învățător etc.)

Atragem atențiunea Comitetelelor școlare, că *câmpul de ex-*

periență agricolă trebuie cultivat sistematic, între condițiunile stabilite și după plan aprobat. La caz contrar se vor aplica sancțiunile legale.

Nici o întârziere peste termenul indicat mai sus nu se admite.

Zălau, la 2 Septembrie 1926.

Nr. 1151—1926.

Intocmirea și verificarea bugetelor școlare pe exercițiul 1927.

Punem în vedere tuturor comitetelor școlare din județ, că bugetele școlărilor pe exercițiul 1927 se vor verifica și aproba din partea contabilității noastre în lunile Noemvrie și Decembrie a. c. În consecință, bugetele întocmite în regulă conform instrucțiunilor date și provăzute cu toate anexele necesare, se vor înainta aci cel mai târziu până la 1 Noemvrie a. c.

Ca venit de 14% din partea comunei se va lua tot suma din anul acesta.

Suma ce ar mai necesita acoperirea cheltuielilor peste veniturile ce le are școala, se vor trece la Art. 5 dela venituri, ca contribuție din partea comunei.

Comitetele școlare vor interveni apoi imediat după aprobarea bugetelor la consiliile comunale pentru prevederea în bugetele comunale a sumelor necesare pentru întreținerea școlărilor, la care sunt obligate comunele prin Art. 162 din legea învățământului primar.

Imprimarele necesare pentru bugete și conturi de gestiuni nu se mai pot pune la dispoziție gratuit din partea Comitetului școlar județean, ne fiind fonduri aprobate spre acest scop. Fiecare comitet le poate comanda în contul propriu dela librăria „Luceafărul” din Zălau.

Secretarii comitetelor școlare, cari se vor face vinovați pentru neînaintarea la termen a bugetelor, pe lângă reținerea chitanțelor de plată pe luna Noemvrie a. c. vor fi supuși sancțiunilor disciplinare.

Zălau, la 2 Septembrie 1926.

Prefect.-Președinte :
Dr. N. Cristea.

Secretar :
I. Mango.